

◇ فصلنامه علمی پژوهشی زن و فرهنگ

سال سوم. شماره دهم. زمستان ۱۳۹۰

صفحات: ۸۵ - ۷۱

تاریخ وصول: ۱۳۹۰/۷/۳۰ - تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۱۲/۱۷

ارتباط میان سوگیری توجه و خودکارآمدی عمومی با اضطراب اجتماعی در دانشجویان زن

سعید بختیارپور*
علیرضا حدیدی**
شهلا علی پور خدادادی**

چکیده

هدف از انجام این پژوهش بررسی ارتباط میان سوگیری توجه و خودکارآمدی عمومی با اضطراب اجتماعی در دانشجویان زن دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز می باشد. نمونه تحقیق شامل ۱۴۵ دانشجوی زن می باشد که به بطور تصادفی چندمرحله ای از بین دانشجویان زن انتخاب گردیدند. در این پژوهش از ۳ پرسشنامه شامل اضطراب اجتماعی FNE-SAD، کانون توجه FAQ و خودکارآمدی عمومی GSE-۱۰ جهت جمع آوری داده‌ها استفاده گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی ساده و رگرسیون چندگانه استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که سوگیری توجه (کانون توجه متمرکز بر خود) رابطه مثبت معنادار، خودکارآمدی عمومی رابطه منفی معنادار با اضطراب اجتماعی دارند و سوگیری توجه (کانون توجه بیرونی) با اضطراب اجتماعی رابطه معناداری ندارد. همچنین نتایج رگرسیون چندگانه نشان از رابطه معنادار چندگانه بین متغیرهای پژوهش دارد و از میان متغیرهای پیش بین خودکارآمدی عمومی و سوگیری توجه (کانون توجه متمرکز بر خود) به ترتیب پیش بینی کننده برای اضطراب اجتماعی می باشند.

کلید واژگان: سوگیری توجه، خودکارآمدی عمومی و اضطراب اجتماعی

* دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اهواز، استادیار گروه روانشناسی، اهواز، ایران.

** دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اهواز، کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، اهواز، ایران. (نویسنده مسئول - shahla_alipoor@yahoo.com).

این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم شهلا علی پور خدادادی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز می باشد.

مقدمه

اضطراب اجتماعی به اضطراب یا تجربه هراس که در موقعیتهای میان فردی یا عملکردی ایجاد می شود ، اطلاق می گردد. افراد دارای اضطراب اجتماعی بالا از ارزیابی منفی دیگران نسبت به خود و یا انجام عملی که باعث شرمندگی شود بیمناک اند. تحقیقات حاکی از آن هستند که اضطراب اجتماعی با گرایش به اختصاص توجه به اطلاعات تهدید آمیز اجتماعی ، از جمله اضطراب مرتبط با احساسات و رفتارها و نشانه های عدم رضایت دیگران همراه است . تئوری های شناختی در زمینه اضطراب حاکی از آن هستند که توجه انتخابی به تهدیدها ، اضطراب را شدیدتر کرده و قضاوت در زمینه رویدادهای اجتماعی را به انحراف می کشاند (تایلر، بومیا و امیر^۱، ۲۰۱۰).

مولفه های شناختی چندی در تبیین اختلال هراس اجتماعی مطرح شده اند. یکی از این متغیرها، سوگیری توجه است. سوگیری توجه بر پایه تعریف کلارک و ولز^۲ (۱۹۹۵) به معنی توجه نشان دادن به شیوه های ناسازگارانه می باشد (شولتز و هایمبرگ^۳، ۲۰۰۸) که در بر گیرنده توجه بیرونی و درونی است (وودی^۴، ۱۹۹۶). شولتز و هایمبرگ^۳ (۲۰۰۸) بر نقش محوری فرآیندهای توجهی در نگهداری هراس اجتماعی تأکید کرده اند. بررسی ها نشان داده اند که توجه متمرکز بر خود به عملکرد افراد مبتلا به هراس اجتماعی آسیب می رساند (هافمن و بارلو^۵، ۲۰۰۲). افزون بر این افراد مبتلا به هراس اجتماعی به طور انتخابی جنبه های منفی خود از موقعیت های اجتماعی را به یاد می آورند (هرتل، بروزوویچ، جورمن و گاتلیب^۶، ۲۰۰۸).

بررسی های انجام شده بر پایه نظریه کلارک و ولز (۱۹۹۵) بر تاثیر توجه متمرکز بر خود بر اضطراب اجتماعی پرداخته و نشان داده اند که افراد مضطرب اجتماعی زمانی که با موقعیت های ترس آور اجتماعی روبرو می شوند، توجه به خود و دسترسی به افکار و احساسات منفی در آنان افزایش می یابد و با عملکرد آنان تداخل می کند (زیو، هودسون و راپی^۷، ۲۰۰۷، بیدل، ترنر و موریس^۸، ۱۹۹۹، وودی^۴، ۱۹۹۶).

اعتقاد بندورا^۹ (۱۹۷۷) کلید اصلی عاملیت و فعالیت انسان، باورهای خودکارآمدی اوست. منظور از باورهای خودکارآمدی میزان اطمینانی است که هر فرد به توانایی خود در زمینه اجرای یک رشته امور یا انجام یک تکلیف خاص، ابراز می نماید. شواهد تحقیقاتی نشان می دهد که اضطراب اجتماعی با خودکارآمدی و توجه متمرکز بر خود همبستگی بالایی دارد (استوار، ۱۳۸۶).

تحقیقات علمی بسیاری در زمینه متغیرهای پژوهش انجام گرفته است که برخی از آنها به شرح زیر می باشند:

نتایج پژوهش طاهری فر، فتنی و غرایبی (۱۳۸۹) نشان داد که متغیر سوگیری توجه توان پیش بینی هراس

۱. Taylor, Bomyea & Amir

۲. Clark & Wells

۳. Schultz & Hiemberg

۴. Woody

۵. Hafmann & Barlow

۶. Hertel, Brozovich, Joormann & Gotlib

۷. Zue, Hudson & Rapee

۸. Beidel, Turner & Morris

۹. Bandura

اجتماعی را ندارد. در این پژوهش کانون توجه بیرونی رابطه مثبت معنادار و کانون توجه متمرکز بر خود رابطه منفی معنادار با هراس اجتماعی داشتند. یافته های پژوهش با یافته های محققین قبلی همسویی ندارد. خیر، استوار، لطیفیان، تقوی و سامانی (۱۳۸۷) در پژوهشی به بررسی اثر واسطه گوی توجه متمرکز بر خود بر ارتباط میان اضطراب اجتماعی و سوگیرهای داوری پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که اضطراب اجتماعی همبستگی معناداری با توجه متمرکز بر خود داشت.

سرافراز، تقوی، گودرزی و کفایتی (۱۳۸۷) به منظور بررسی سوگیری توجه به ساخت و استفاده از آزمایش رایانه ای پروب دات^۱ با استفاده از محرکهای تصاویر هیجانی واقعی پرداختند. به این منظور از ۴ دسته تصاویر چهره های شاد، خشمگین و خنثی و تصاویر اشیاء استفاده شد که به صورت دو به دو با یکدیگر جفت می شوند، بطوریکه تصویر هر چهره هیجانی در حالتی مختلف با یکدیگر و در حالت خنثی با تصویر اشیاء بی جان جفت می شود. این جفت تصاویر به مدت کوتاهی بر روی نمایشگر رایانه ظاهر شده و پس از حذف آنها نقطه ای در محل یکی از تصاویر روشن می گردد. آزمودنی به محض دیدن نقطه روشن باید دکمه ای را فشار دهد و در نتیجه رایانه مدت زمان عکس العمل فرد را در حالات مختلف جفت شدن تصاویر و محل قرار گرفتن نقطه روشن ثبت می کند. مدت زمان عکس العمل نشان دهنده میزان و نحوه اختصاص توجه فرد در حالات مختلف می باشد. هدف آنان مقایسه سوگیری توجه در نوجوانان مبتلا به اختلال هراس اجتماعی و نوجوانان بهنجار بود. نتایج نشان داد که افراد مبتلا به هراس اجتماعی در مقایسه با گروه گواه (بهنجار) اجتناب خود را از چهره های خشمگین نشان می دهند.

ممینی (۱۳۷۲) به بررسی نقش کانون توجه در سوگیری حافظه بیماران افسرده پرداخت. در این پژوهش کانون توجه با استفاده از روش داستان سازی به دو حالت تمرکز بر خود و تمرکز بر بیرون دستکاری شد. نتایج پژوهش نشان داد که سوگیری منفی حافظه بیماران افسرده در حالت توجه متمرکز بر خود بیشتر از حالت توجه متمرکز بر بیرون است.

ویار^۲ (۲۰۰۹) به بررسی توجه متمرکز بر خود و ارزیابی عملکرد در اضطراب اجتماعی پرداخت. نتایج نشان داد که افراد دارای سطح بالای اضطراب اجتماعی عملکرد خود را نسبت به افراد دارای سطح پایین اضطراب اجتماعی در همه شرایط بدتر ارزیابی می کنند. علاوه بر این ارزیابی می تواند تاثیر منفی در عملکرد افراد دارای سطح بالای اضطراب اجتماعی و تاثیر مثبت در عملکرد افراد دارای سطح پایین اضطراب اجتماعی داشته باشد. شواهدی مبنی بر تاثیر توجه متمرکز بر ارزیابی عملکرد بدست نیامد.

نتیجه تحقیق بوگلس و مانسل^۳ (۲۰۰۴) نشان می دهد که در طول تعاملات اجتماعی توجه شخص می تواند بطور درونی بر جنبه هایی از خویشتن مانند تحریکات درونی، رفتار و هیجانات جهت داده شود یا بطور بیرونی در جهت اشخاص دیگر، تکلیف یا محیط جهت داده شود.

مانسل^۴ (۲۰۰۲) به بررسی اضطراب اجتماعی، توجه متمرکز بر خود و تاثیر رفتارهای غیر کلامی

۱. computerized visual probe task

۲. Viar

۳. Bogels & Mansell

۴. Mansell

شنوندگان منفی، خنثی و مثبت پرداخت. نتایج نشان داد که افراد مضطرب اجتماعی ارزیابی منفی دیگران راناشی از ضعف قدرت پردازش محیط اجتماعی توسط خود می‌دانند، ولی فاقد توانایی لازم جهت تحلیل قضاوت‌های خویش می‌باشند. همچنین در افراد مضطرب اجتماعی میزان توجه متمرکز بر خود افزایش می‌یابد.

بوگلس و لامرز^۱ (۲۰۰۲) نشان دادند که صرف نظر از ویژگی اضطراب اجتماعی و پیامدهای آن، توجه متمرکز بر خود سبب افزایش اضطراب اجتماعی و توجه متمرکز بر بیرون سبب کاهش اضطراب اجتماعی می‌گردد.

هافمن (۲۰۰۰) در پژوهشی به بررسی توجه متمرکز بر خود قبل و بعد از درمان اختلال اضطراب اجتماعی پرداخت. فرضیه تحقیق بیان می‌کند که روان‌درمانی موثر اختلال اضطراب اجتماعی سبب بهبود توجه متمرکز بر خود در افراد می‌گردد. یافته‌ها نشان داد که افکار متمرکز بر خود بعد از درمان اضطراب اجتماعی افراد کمتر می‌شود.

راپی و لیم^۲ (۱۹۹۲) از پژوهش خود نتیجه‌گیری کردند که افراد مضطرب اجتماعی توجه‌شان را بیشتر روی خودشان تاروی همسالان در طول تعاملات مشابه متمرکز می‌کنند.

از بین متغیرهای زیادی که گمان می‌روند در رشد اضطراب اجتماعی مشارکت داشته باشند (اسپنس، رونووان، برچمن-توسانت^۳، ۱۹۹۹) خود اثربخشی^۴ است که تحقیقات نشان داده به لحاظ نظری در تعداد زیادی از مقولات هیجانی از جمله در ظهور اضطراب اجتماعی دارای رابطه و نقش می‌باشد (لیری و آرتون^۵، ۱۹۸۶، موریس^۶، ۲۰۰۲، هاسندوتیر و آلدیک^۷، ۲۰۰۷، موری، ۲۰۱۰ به نقل از زرگر شیرازی، فریبا؛ سراج‌خرمی، ناصر، (۱۳۹۰)).

مسعودنیا (۱۳۸۷) در تحقیقی به بررسی خودکارآمدی عمومی و فوبی اجتماعی پرداختند. یافته‌ها اعتبار و توانایی مدل شناختی-اجتماعی بندورا را بعنوان یک مدل نظری در تبیین و پیش‌بینی فوبی اجتماعی دانشجویان نشان داد. سازه خودکارآمدی بعنوان سازه اصلی در تئوری شناختی-اجتماعی بندورا به خوبی توانسته است تغییرات در فوبی اجتماعی دانشجویان را تبیین کند.

نتایج پژوهش خیر و همکاران (۱۳۸۷) نشان داد که اضطراب اجتماعی همبستگی معناداری با خودکارآمدی اجتماعی داشت.

غلامی، کجباف، نشاط دوست و مرادی (۱۳۸۶) در پژوهشی به بررسی اثر بخشی آموزش گروهی خودکارآمدی بر میزان خودکارآمدی در موقعیتهای اجتماعی و هراس اجتماعی دانشجویان دختر پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که باور خودکارآمدی در موقعیتهای اجتماعی باعث افزایش جرات و

۱. Bogels & Lamers

۲. Rapee & Lim

۳. Spence, donavan, Berchman-Toussaint

۴. Self-Efficacy

۵. Leary & Atherton

۶. Muris

۷. Hannesdottir and Ollenkick

کاهش میزان ناراحتی افراد به هنگام فعالیتهای اجتماعی شده و در نتیجه حساسیت آنها نسبت به دقیق شدن دیگران در عملکرد آنها را کاهش می دهد. جو حمایت کننده جلسات آموزش گروهی که در آن افرادی با مشکلات نسبتاً مشابه شرکت داشتند و نیز انجام تئنیهایی مانند سخنرانی الگوهای میهمان و قانع سازی کلامی هم احتمالاً به تصحیح تصورات نادرست آزمودنیها در مورد میزان دقت دیگران در عملکرد آنها و نوع ارزیابی آنها و نیز کاهش حساسیت آنها به این نوع مورد مشاهده قرار گرفتن کمک کرده است، در نتیجه هراس اجتماعی آزمودنیها کاهش پیدا کرده است.

رودباخ^۱ (۲۰۰۶) به بررسی خود کارآمدی و رفتار اجتماعی پرداخت، نتایج پژوهش وی نشان داد که ارتباط معکوس و معناداری بین خود کارآمدی و رفتارهای اجتنابی در افراد مضطرب اجتماعی وجود دارد. آزمودنیهایی که خود کارآمدی پایینی داشتند بیشتر از آزمودنی های دیگر از صحبت کردن در جمع اجتناب می کردند.

گادپیانو و هربرت^۲ (۲۰۰۳) نیز ارتباط اضطراب اجتماعی با خود کارآمدی را در نمونه ای از نوجوانان مورد بررسی قرار دادند. نتایج همبستگی منفی و معناداری بین خود کارآمدی اجتماعی و اضطراب اجتماعی نشان داد.

موریس، بوگی و هوگس تیدر^۳ (۲۰۰۱) به بررسی تاثیر برنامه گروهی مداخله زود هنگام در نوجوانان مضطرب و افسرده و همچنین عوامل حمایتی و آسیب زادر نوجوانان بهنجار پرداختند. نتایج نشان دادند که خود کارآمدی با فوبی اجتماعی رابطه معناداری دارد. آنها نشان دادند که فوبی اجتماعی با افزایش سطح خود کارآمدی در جوانان کاهش می یابد.

ماتسو و آرای^۴ (۱۹۹۸) نیز در دو مطالعه خود بر روی رابطه بین خود اثر بخشی و اضطراب اجتماعی در یک نمونه ۴۳۶ نفری دریافتند که سطوح پائین تری از خود اثر بخشی به طور مستمر با بالاتری از اضطراب اجتماعی همراه می باشد. به نقل از زرگر شیرازی، فریبا؛ سراج خرمی، ناصر، (۱۳۹۰).

با توجه به مطالب و تحقیقات عنوان شده در این تحقیق کوشش می شود تا رابطه متغیرهایی همچون سوگیری توجه و خود کارآمدی عمومی با اضطراب اجتماعی روشن شود و به این پرسش پاسخ داده شود که آیا بین سوگیری توجه و خود کارآمدی عمومی با اضطراب اجتماعی دانشجویان زن دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

جامعه آماری و روش نمونه گیری

جامعه آماری پژوهش دانشجویان زن دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز در سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ بودند. در این پژوهش با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای از ۷ دانشکده دایر در

۱. Rodebaugh

۲. Gaudiano & Herbert

۳. Muris, Bogie & Hoogstader

۴. Matsuo & Arai

دانشگاه، ۳ دانشکده بطور تصادفی انتخاب شدند. با تهیه لیست رشته های موجود در دانشکده مذکور یک رشته به تصادف انتخاب گردید. سپس از کلاسهای رشته مذکور ۵ کلاس به تصادف انتخاب شد و پرسشنامه های مربوط به متغیرهای پژوهش بین آزمودنیهای زن توزیع گردید. در هر کلاس از افراد خواسته می شد تا در صورت تمایل در پژوهش شرکت کنند و بطور کامل به پرسشنامه ها پاسخ دهند. بطور کلی ۱۶۰ نفر پرسشنامه ها را تحویل گرفتند، اما ۱۴۵ نفر پرسشنامه ها را در ۳ دانشکده بطور کامل پاسخ دادند. جهت بررسی کفایت حجم نمونه با توجه به اینکه توان آزمون بیشتر از ۸۰ درصد بدست آمد، حجم نمونه کفایت می کند.

ابزار اندازه گیری

۱- پرسشنامه اضطراب اجتماعی (SAD و FNE)

این پرسشنامه توسط واتسون و فرند^۲ (۱۹۶۹) ساخته شد و توسط بهارلویی و مهرابی زاده (۱۳۷۷)، ترجمه و اعتبار و پایایی آن مشخص شد. این آزمون دارای دو خرده مقیاس اجتناب اجتماعی و ترس از ارزشیابی منفی است و دارای ۵۸ ماده است که ۲۸ ماده مربوط به اجتناب اجتماعی و ۳۰ ماده آن مربوط به ترس از ارزشیابی منفی است. در خرده مقیاس اول (اجتناب اجتماعی) ۱۵ ماده پاسخ مثبت و ۱۳ ماده پاسخ منفی دارد و نمره بالاتر در آن نشانه اجتناب و پریشانی اجتماعی بیشتر است. نمره کل با اضافه کردن مجموع تعداد پاسخهای «درست» برای ماده های ۲۶، ۲۴، ۲۳، ۲۱، ۲۰، ۱۹، ۱۸، ۱۶، ۱۴، ۱۳، ۱۱، ۱۰، ۸، ۵، ۲ و پاسخ های «نادرست» برای بقیه ماده ها بدست می آید. اما در خرده مقیاس دوم (ترس از ارزشیابی منفی) ۱۷ ماده پاسخ مثبت و ۱۳ ماده پاسخ منفی دارد و نمره بالاتر در آن نشانه ترس از ارزشیابی منفی بیشتر است. نمره کل با اضافه کردن مجموع تعداد پاسخهای «درست» برای ماده های ۳۰، ۳۱، ۳۳، ۳۵، ۳۷، ۳۹، ۴۱، ۴۲، ۴۵، ۴۷، ۴۸، ۵۰، ۵۲، ۵۳، ۵۶، ۵۷، ۵۸ و پاسخ های «نادرست» برای بقیه ماده ها بدست می آید. پیوستار پاسخها صفر و یک به هر پاسخ اختصاص یافته است (واتسون و فرند، ۱۹۶۹).

شرقی (۱۳۸۲) ضریب پایایی این ابزار را با استفاده از روش باز آزمایی ۰/۷۳ گزارش نموده است. همچنین با استفاده از روش آلفای کرونباخ ضرایب پایایی کل ابزار ۰/۸۹، خرده مقیاس اجتناب و پریشانی اجتماعی ۰/۸۷ و خرده مقیاس ترس از ارزیابی منفی ۰/۸۳ به دست آمده است. در تحقیق حاضر پایایی مقیاس اضطراب اجتماعی و زیر مقیاسهای آن با روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید که برای کل مقیاس برابر ۰/۸۳، خرده مقیاس اجتناب و پریشانی اجتماعی ۰/۷۴ و خرده مقیاس ترس از ارزیابی منفی ۰/۸۱ می باشد که بیانگر پایایی قابل قبول پرسشنامه یاد شده می باشد. هر مزی نژاد (۱۳۸۰) ضرایب اعتبار ملاکی همزمان خرده مقیاس اجتناب و پریشانی اجتماعی را ۰/۶۸، ترس از ارزیابی منفی را ۰/۷۰ و اضطراب اجتماعی را ۰/۷۷ گزارش نموده است، که هر سه در سطح $P \leq 0/001$ معنادار می باشند.

۱. Fear of negative evaluation & social avoidance and distress

۲. Watson & Friend

۲- پرسشنامه کانون توجه (FAQ^۱)

پرسشنامه کانون توجه (وودی، چامبلس و گلاس^۲، ۱۹۹۷، نقل از استوار، ۱۳۸۶) برای اندازه گیری کانون توجه افراد مضطرب اجتماعی در تعاملات اجتماعی ساخته شده است. از دوزیر مقیاس ۵ گویه ای شامل، کانون توجه متمرکز بر خود^۳ و کانون توجه بیرونی^۴ تشکیل شده است. آزمودنی ها به گویه های پرسشنامه بر اساس تصور تعامل اجتماعی قبلی پاسخ می دهند. هر گویه روی یک مقیاس ۵ درجه ای از اصلاً درست نیست (۱) تا کاملاً درست است (۵) درجه بندی شده است. نمرات هر زیر مقیاس به وسیله میانگین ۵ گویه محاسبه می شود.

وودی و همکاران (۱۹۹۷، نقل از طاهری فر و همکاران، ۱۳۸۹) ضریب آلفای کرونباخ برای زیر مقیاس های پرسشنامه کانون توجه متمرکز بر خود و پرسشنامه کانون توجه بیرونی را به ترتیب ۰/۷۶ و ۰/۷۲ گزارش کرده اند. در پژوهش حاضر ضرایب پایایی مقیاس کانون توجه و زیر مقیاس های آن به روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید که به ترتیب برای کل مقیاس ۰/۷۴، زیر مقیاس کانون توجه متمرکز بر خود ۰/۶۸ و زیر مقیاس کانون توجه بیرونی ۰/۵۱ بدست آمد که بیانگر پایایی قابل قبول پرسشنامه مذکور می باشد. خیر و همکاران (۱۳۸۷) روایی سازه ای این پرسشنامه را با روش تحلیل مولفه های اصلی و چرخش واریماکس مورد بررسی قرار دادند. نتایج این تحلیل دو مولفه را نشان داده است که این مولفه ها جمعاً ۵۵/۸۵ از واریانس نمرات کانون توجه را به خود اختصاص دادند. بنابراین تحلیل مولفه ای مشخص کرد که مولفه اول با ارزش ویژه، ۳/۴۷، بیانگر ۳۱/۸۱ درصد از واریانس و شامل ۵ گویه (۳، ۴، ۷، ۹، ۱۰) مولفه دوم با ارزش ویژه ۲/۱۲ بیانگر ۲۱/۱۸ درصد از واریانس و شامل ۵ گویه (۱، ۲، ۵، ۶، ۸) بودند. عامل های استخراج شده مطابق تحقیقات وودی و همکاران (۱۹۹۷)، نقل از استوار، ۱۳۸۶) و ساختار زیر بنایی شان (عامل ۱: توجه متمرکز بر خود و عامل ۲: توجه متمرکز بر دیگران) نامگذاری گردید.

۳- پرسشنامه باورهای خود کارآمدی عمومی (GSE^۵-۱۰)

مقیاس باورهای خود کارآمدی عمومی توسط شوآرتزر و جروسالم^۶ (۱۹۹۵) ساخته شد. این مقیاس دارای ۲۰ گویه با دو خرده مقیاس جداگانه ی خود کارآمدی عمومی و خود کارآمدی اجتماعی بود که در سال ۱۹۸۱ به یک مقیاس ۱۰ گویه ئی کاهش یافت که همگی میزان خود کارآمدی عمومی را می سنجد. سازه خود کارآمدی ادراک شده نشان دهنده ی دید خوشبینانه فرد نسبت به خود است.

رجبی (۱۳۸۵) ضریب آلفای کرونباخ را برای کل دانشجویان ۰/۸۲، دانشجویان شهید چمران ۰/۸۴ و دانشجویان آزاد مرودشت ۰/۸۰ بدست آورد. در تحقیق حاضر پایایی پرسشنامه باورهای خود کارآمدی عمومی به روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید که برای کل پرسشنامه برابر ۰/۸۵ می باشد که بیانگر

۱. Focus of attention Questionnaire

۲. Woody , Chambless & Glass

۳. Self-Focus Questionnaire

۴. External Focus Questionnaire

۵. Generalized self-efficacy

۶. Schwarzer & Jerusalem

پایایی قابل قبول پرسشنامه یاد شده می باشد. در پژوهش رجبی (۱۳۸۵) ضرایب روایی همگرا میان مقیاس باورهای خودکارآمدی عمومی و مقیاس عزت نفس روزنبرگ بر روی ۳۱۸ نفر $0/30$ ($P \leq 0/0001$)، در دانشجویان دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز بر روی ۴۷۶ نفر $0/20$ ($P \leq 0/0001$) و در دانشجویان دانشگاه آزاد مرودشت بر روی ۲۰۸ نفر $0/23$ ($P \leq 0/0001$) بدست آمد.

یافته‌های پژوهش

الف- یافته‌های توصیفی

یافته‌های توصیفی پژوهش شامل شاخص‌های آماری مانند میانگین، انحراف معیار، حداکثر، حداقل و تعداد آزمودنی‌های نمونه می باشد که برای کلیه متغیرهای مورد مطالعه در این پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمره‌ها متغیرهای مورد پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر	تعداد
اضطراب اجتماعی	۲۳/۶۳	۸/۸۳	۴	۵۱	۱۴۵
سوگیری توجه (کانون توجه متمرکز بر خود)	۱۵/۶۴	۳/۶۳	۵	۲۳	۱۴۵
سوگیری توجه (کانون توجه بیرونی)	۱۵/۶۵	۳/۲۱	۶	۲۵	۱۴۵
خودکارآمدی عمومی	۲۹/۳۵	۵/۷۶	۱۳	۴۰	۱۴۵

ب- یافته‌های مربوط به فرضیه‌های پژوهش

پژوهش حاضر، شامل فرضیه‌های زیر است که هر فرضیه همراه با نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل آن در این بخش ارائه می گردد.

فرضیه اول: بین سوگیری توجه با اضطراب اجتماعی دانشجویان زن رابطه وجود دارد.

فرضیه دوم: بین خودکارآمدی عمومی با اضطراب اجتماعی دانشجویان زن رابطه وجود دارد.

جدول ۲: ضرایب همبستگی ساده بین سوگیری توجه و خودکارآمدی عمومی با اضطراب اجتماعی

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	ضریب همبستگی (r)	سطح معناداری (p)	تعداد نمونه (n)
اضطراب اجتماعی	سوگیری توجه (کانون توجه متمرکز بر خود)	۰/۱۷	۰/۰۳	۱۴۵
	سوگیری توجه (کانون توجه بیرونی)	-۰/۰۴	۰/۶۱	۱۴۵
	خودکارآمدی عمومی	-۰/۲۶	۰/۰۰۱	۱۴۵

همانطوریکه در جدول ۲ ملاحظه می شود بین سوگیری توجه (کانون توجه متمرکز بر خود) با اضطراب اجتماعی رابطه مثبت معناداری وجود داشت ($P \leq 0/03$ و $t=0/17$)، بین سوگیری توجه (کانون توجه بیرونی) با اضطراب اجتماعی رابطه منفی معناداری وجود نداشت ($P \leq 0/61$ و $t=-0/04$) و بین خود کارآمدی عمومی با اضطراب اجتماعی رابطه منفی معناداری وجود داشت ($P \leq 0/001$ و $t=-0/26$)، بنابراین فرضیه دوم تأیید شد.

فرضیه سوم: بین سوگیری توجه و خود کارآمدی عمومی با اضطراب اجتماعی دانشجویان زن رابطه چندگانه وجود دارد.

جدول ۳: همبستگی چندگانه سوگیری توجه و خودکارآمدی عمومی با اضطراب اجتماعی با روش الف «ورود» (Enter) و ب «مرحله ای» (Stepwise)

ضرایب رگرسیون β			نسبت F احتمال P	ضریب تعیین RS	همبستگی چندگانه MR	روش «الف»	
۳	۲	۱				متغیر پیش بین	متغیر ملاک
		$\beta=0/17$ $t=2/15$ $P=0/03$	$F=4/62$ $P \leq 0/03$	0/02	0/17	اضطراب اجتماعی	سوگیری توجه (کانون توجه متمرکز بر خود)
	$\beta=-0/19$ $t=-2$ $P=0/04$	$\beta=0/28$ $t=2/90$ $P=0/004$	$F=4/36$ $P \leq 0/01$	0/04	0/24		سوگیری توجه (کانون توجه بیرونی)
$\beta=-0/26$ $t=-3/32$ $P=0/001$	$\beta=-0/16$ $t=-1/76$ $P=0/07$	$\beta=0/28$ $t=3/03$ $P=0/003$	$F=6/80$ $P \leq 0/0001$	0/11	0/35		خود کارآمدی عمومی
ضرایب رگرسیون β			نسبت F احتمال P	ضریب تعیین RS	همبستگی چندگانه MR	روش «ب»	
۲	۱	متغیر پیش بین				متغیر ملاک	
	$\beta=-0/26$ $t=-3/26$ $P=0/001$		$F=10/66$ $P \leq 0/001$	0/06	0/26	اضطراب اجتماعی	خود کارآمدی عمومی
$\beta=0/19$ $t=2/44$ $P=0/016$	$\beta=-0/27$ $t=-3/47$ $P=0/001$		$F=8/51$ $P \leq 0/0001$	0/09	0/32		سوگیری توجه (کانون توجه متمرکز بر خود)

همانطوریکه در جدول ۳ (قسمت الف) ملاحظه می شود طبق نتایج حاصل از رگرسیون با روش ورود همزمان ضریب همبستگی چندگانه برای ترکیب خطی متغیرهای سوگیری توجه (کانون توجه متمرکز بر خود)، سوگیری توجه (کانون توجه بیرونی) و خود کارآمدی عمومی با اضطراب اجتماعی برابر با $MR=0/35$ و $RS=0/11$ می باشد که در سطح $P \leq 0/0001$ معنادار بود، بنابراین فرضیه سوم تأیید شد. با توجه به مقدار ضریب تعیین (RS)، ۱۱ درصد واریانس اضطراب اجتماعی توسط متغیرهای پیش بین قابل تبیین بود.

همچنین با توجه به جدول ۳ (قسمت ب) نتایج حاصل از رگرسیون با روش ورود مرحله ای نشان می دهد که از میان متغیرهای پیش بین خودکارآمدی عمومی و سوگیری توجه (کانون توجه متمرکز بر خود) به ترتیب پیش بینی کننده برای اضطراب اجتماعی می باشند و متغیر سوگیری توجه (کانون توجه بیرونی) در پیش بینی کنندگی، نقشی را ایفا نمی کند.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه اول: نتایج نشان داد بین سوگیری توجه (کانون توجه متمرکز بر خود) با اضطراب اجتماعی رابطه مثبت معناداری وجود داشت و بین سوگیری توجه (کانون توجه بیرونی) با اضطراب اجتماعی رابطه منفی معناداری وجود نداشت. نتایج حاصل از فرضیه اول تحقیق در سوگیری توجه (کانون توجه متمرکز بر خود) با تحقیقات خیر و همکاران (۱۳۸۷)، مانسل (۲۰۰۲)، بوگلس و لامرز (۲۰۰۲)، هافمن (۲۰۰۰) و رایبی و لیم (۱۹۹۲) هماهنگ می باشد و با تحقیقات طاهری فر و همکاران (۱۳۸۹) ناهماهنگ است. در تبیین می توان گفت:

دومین فرآیندی که پس از ادارک تهدید اجتماعی راه اندازی می شود، توجه متمرکز بر خود است. بر پایه الگوی کلارک و ولز (۱۹۹۵) هنگامی که افراد مضطرب اجتماعی احساس می کنند بطور منفی توسط دیگران ارزیابی می شوند، توجه شان را برای بازبینی و مشاهده دقیق خود تغییر می دهند و از این رو دسترسی به احساسات و افکار منفی در آنان افزایش می یابد.

افراد با اضطراب اجتماعی از واکنش های افراد دیگر برای بدست آوردن سرخ هایی که چگونه ارزیابی می شوند، استفاده نمی کنند بلکه در عوض آماده ارزیابی های منفی اغراق آمیز در مورد خودشان هستند تا مشاهده قضاوت های دیگران و آنها بطور خودکار فرض می کنند که این اطلاعات مربوط است به اینکه چگونه دیگران آنها را ارزیابی می کنند. بنابراین بجای مشاهده واکنش های دیگران، افراد مضطرب اجتماعی توجه شان را به درون متمرکز می کنند و تنها روی خودشان تمرکز می کنند (کلارک و ولز، ۱۹۹۵).

کلارک و ولز (۱۹۹۵) به سوگیری در توجه و در تعبیر رویدادها و اهمیت کلیدی آن اذعان دارند و معتقدند که این نوع سوگیری به واسطه مفروضه های فعال شده اشتباهی در مورد خود و جهان اجتماعی شخص و به تبع آن ارزیابی منفی از موقعیت های اجتماعی بوجود می آید که بدین ترتیب باعث فعال شدن برنامه اضطراب و تداوم علائم شناختی، رفتاری و جسمانی این اختلال می گردد.

بعلاوه در این پژوهش بین سوگیری توجه (کانون توجه بیرونی) با اضطراب اجتماعی رابطه معناداری مشاهده نمی شود و با تحقیقات طاهری فر و همکاران (۱۳۸۹) ناهماهنگ است. در تبیین می توان گفت: تعامل اجتماعی موفقیت آمیز نیازمند توازن مناسب بین توجه متمرکز بر خود و توجه متمرکز بر بیرون است و به دلیل سوگیری توجه در افراد مبتلا به هراس اجتماعی این توازن دچار اختلال می شود (ولز و میتوز، ۱۹۹۴). به نظر می رسد که افراد مبتلا به هراس اجتماعی در موقعیت های اجتماعی توجه متمرکز

بر خود را افزایش و توجه متمرکز بر بیرون را کاهش می دهند (ملینگز و آلدن^۱، ۲۰۰۰). یک احتمال در تبیین یافته های این پژوهش این است که، با در نظر گرفتن محدودیتهای این پژوهش، امکان بهره گیری از روشهای آزمایشی برای اندازه گیری سوگیری توجه وجود نداشت. بیشتر بررسی های انجام شده در این زمینه، دو رویکرد رایج شناختی- تجربی را برای اندازه گیری فرآیندهای توجهی به کار برده اند که شامل الگوی نقطه- واریسی^۲ و تکلیف استروپ^۳ می باشد (هینریخ و هافمن^۴، ۲۰۰۱). به این ترتیب اندازه گیری سوگیری توجه به کمک پرسشنامه روش ایده آلی نیست. شاید بتوان گفت که یافته های به دست آمده متأثر از شیوه اندازه گیری باشد.

فرضیه دوم: نتایج نشان داد بین خود کارآمدی عمومی با اضطراب اجتماعی رابطه منفی معناداری وجود داشت که با تحقیقات مسعودنیا^۵(۱۳۸۷)، خیر و همکاران^۶(۱۳۸۷)، غلامی و همکاران^۶(۱۳۸۶)، رودباخ^۶(۲۰۰۶)، گادیانو و هربرت^۶(۲۰۰۳) و موریس و همکاران^۶(۲۰۰۱) هماهنگ می باشد. در تبیین می توان گفت:

طبق نظر بندورا نا کارآمدی ادراک شده^۵ نقش مهمی در اضطراب، استرس، روان آزرده گی و دیگر حالت های عاطفی بازی می کند. وقتی افراد خود را در کنار آمدن با محرک های تهدید آمیز ناتوان ببینند مضطرب خواهند شد (موریس، ۲۰۰۲). افراد دارای خود کارآمدی ضعیف، تکلیف و کارها را دشوارتر می بینند و این باعث افزایش اضطراب در آنان می شود، در مقابل، باورهای خود کارآمدی قوی باعث آرامش و نزدیکی به تکالیف مشکل می شود (پاجاریس و شانک^۶، ۲۰۰۲).

با توجه به اینکه بندورا خود کارآمدی را عاملی می داند که بعنوان یک میانجی شناختی عمل می کند و شناخت و افکار و احساسات افراد را تحت تاثیر قرار می دهد، بدست آوردن چنین نتیجه ای دور از انتظار نیست، چرا که وقتی افراد در معرض رویدادهای منفی و یا موقعیت های اضطراب زا قرار می گیرند احساس خود کارآمدی بالا به آنها کمک می کند تا بتوانند آن رویدادها و موقعیتها را اداره و کنترل کنند و در نتیجه خود را در برابر بسیاری از مشکلات روانی محافظت کنند. هنگامی که افراد قضاوت های صحیحی از توانایی های خود داشته باشند، می توانند با بررسی درست و دقیق موقعیت و شرایط با مسائل مقابله کنند تا سبب بروز بیماریها و آسیبهای روانی نگردند.

فرضیه سوم: نتایج نشان داد که بین سوگیری توجه و خود کارآمدی عمومی با اضطراب اجتماعی دانشجویان زن رابطه چند گانه وجود دارد. از میان متغیرهای پیش بین خود کارآمدی عمومی و سوگیری توجه (کانون توجه متمرکز بر خود) به ترتیب پیش بینی کننده برای اضطراب اجتماعی می باشند. در تبیین یافته های بدست آمده از فرضیه سوم تحقیق می توان گفت:

۱. Mellings & Alden

۲. Dot-probe paradigm

۳. Stoop task

۴. Heinrichs & Hofmann

۵. Perceived inefficacy

۶. Pajares & Schunk

اضطراب یک حالت هیجانی است و بدنبال ارزیابی اطلاعات درباره رویداد تهدید کننده یا ادارک توانایی شخصی برای رویارویی با آن پدید می آید (گادبیانو و هربرت، ۲۰۰۳). اگر یک رویداد فراتر از توانایی رویارویی شخصی ادارک شود، ناتوانی ضمنی برای رویارویی بطور موثری می تواند حالت اضطراب را در پی داشته باشد (بندورا، ۱۹۹۷).

در نظریه شناختی اجتماعی بندورا، افراد دارای احساس کارآمدی بالا در مقابله با عوامل فشارزاهای خاص و تقاضاهای بین فردی، آسیب پذیری کمتری به استرس و بد کارکردی دارند، در نتیجه در جنبه های کلیدی و مهم زندگی نظیر تعاملات اجتماعی بهتر می توانند از اضطراب و افسردگی جلوگیری کنند (کاپرارا، باربارانلی، پوسترولیک و سرون، ۲۰۰۴).

زمانی که افراد مضطرب اجتماعی در موقعیت های تهدید کننده، تهدیدهای محیطی را خارج از کنترل خویش ادراک می کنند، توجه شان را بصورت افراطی در جهت خودشان متمرکز می کنند. در واقع زمانی که این افراد تصور می کنند که در معرض قضاوت منفی دیگران هستند توجه خود را معطوف به واریسی و نظارت دقیق خودشان می کنند و در نتیجه دسترسی به افکار منفی در آنان افزایش پیدا می کند و منجر به افزایش سوگیرهای منفی نسبت به وقایع اجتماعی در آنان می گردد (کلارک و ولز، ۱۹۹۵).

همچنین تحقیقات نشان می دهد که توجه متمرکز بر خود، خودانگاره شخص را فعال می کند و بدین ترتیب تاثیر خودانگاره شخص را روی فرآیندهای شناختی گوناگون افزایش می دهد. در نتیجه در چنین شرایطی قابلیت دسترسی و پردازش اطلاعات مربوط به خود تسهیل می گردد و میزان منفی بودن افکار و ادراکات این افراد افزایش می یابد (استوار، ۱۳۸۶). بنابراین می توان نتیجه گرفت که تمامی متغیرهای ذکر شده به عوامل شناختی مرتبط هستند و منطقی است که بتوانند بر یکدیگر تاثیرات متقابل داشته باشند.

منابع

- استوار، صغری. (۱۳۸۶). تبیین نقش واسطه‌ای توجه متمرکز بر خود، خودکارآمدی اجتماعی بر ارتباط بین اضطراب اجتماعی و سوگیرهای شناختی در نوجوانان. پایان نامه دوره دکتری روانشناسی تربیتی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز.
- بهارلویی، رویا، مهرابی زاده هنرمند، مهناز. (۱۳۷۷). رابطه کمال‌گرایی، هماهنگی مولفه‌های خودپنداشت جایگاه مهار با اضطراب اجتماعی در دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز با توجه به نقش تعدیل‌کننده حمایت اجتماعی. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز.
- خیر، محمد، استوار، صغری، لطیفیان، مرتضی، تقوی، سیدمحمد رضا. و سامانی، سیامک. (۱۳۸۷). اثر واسطه‌گی توجه متمرکز بر خود و خودکارآمدی اجتماعی بر ارتباط میان اضطراب اجتماعی و سوگیرهای دآوری. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران، سال چهاردهم، شماره ۱، صفحات ۲۴-۳۲.
- رجبی، غلامرضا. (۱۳۸۵). بررسی پایایی و روایی مقیاس باورهای خودکارآمدی عمومی. مجله اندیشه‌های نوین تربیتی، دوره دوم، شماره ۲۰۱، صفحات ۱۱۱-۱۲۲.
- زرگر شیرازی، فریبا؛ سراج‌خرمی، ناصر، (۱۳۹۰)، رابطه خود اثربخشی و مقبولیت اجتماعی با اضطراب اجتماعی در دانشجویان دختر، فصلنامه علمی پژوهشی زن و فرهنگ، سال دوم، شماره هفتم، صفحات ۶۳-۷۷.
- سرافراز، مهدی رضا، تقوی، محمد رضا، گودرزی، محمد علی. و کفایتی، محمد حسن. (۱۳۸۷). مبانی نظری و نحوه ساخت آزمایش رایانه‌ای سوگیری توجه پروب دات با استفاده از تصاویر هیجانی واقعی برای بیماران مبتلا به اضطراب اجتماعی. فصلنامه پژوهش در سلامت روانشناختی، دوره دوم، شماره ۱، صفحات ۸۳-۷۱.
- شرقی، حمید. (۱۳۸۲). بررسی تاثیر آموزش ابراز وجود بر عملکرد تحصیلی، اضطراب اجتماعی، پرخاشگری، افسردگی و ابراز وجود دانشجویان با ابراز وجود پایین مراکز تربیت معلم استان خوزستان. طرح پژوهشی، سازمان آموزش و پرورش استان خوزستان.
- طاهری فر، زهرا، فتی، لادن. و غرابی، بنفشه. (۱۳۸۹). الگوی پیش‌بینی هراس اجتماعی در دانشجویان بر پایه مولفه‌های شناختی-رفتاری. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران، سال شانزدهم، شماره ۱، صفحات ۴۵-۳۴.
- غلامی رنای، فاطمه، کجباف، محمدباقر، نشاط دوست، حمید طاهر. و مرادی، اعظم. (۱۳۸۶). اثربخشی آموزش گروهی خودکارآمدی بر کاهش هراس اجتماعی. مجله روانشناسی، دوره یازدهم، شماره ۲، صفحات ۲۳۲-۲۱۶.
- مسعودنیا، ابراهیم. (۱۳۸۷). خودکارآمدی عمومی و فوبی اجتماعی: ارزیابی مدل شناختی اجتماعی

بندورا. مجله مطالعات روانشناختی، دوره چهارم، شماره ۳، صفحات ۱۲۷-۱۱۵.
 ممبینی، سیروس. (۱۳۷۲). بررسی نقش کانون توجه در سوگیری حافظه بیماران افسرده. مجله پژوهشهای روانشناختی، دوره دوم، شماره ۱ و ۲، صفحات ۲۵-۱۱.
 هرمزی نژاد، معصومه. (۱۳۸۰). رابطه ساده و چندگانه متغیرهای عزت نفس و کمال گرایی و اضطراب اجتماعی با ابراز وجود در دانشجویان شهید چمران اهواز. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز.

- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. New York: W. H. Freeman.
- Bandura, A. (1977). Social learning theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Beidel, D. C., Turner, S. M., & Morris, T. L. (1999). Psychopathology of childhood social phobia. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 38, 643-650.
- Bogels, S. M., & Mansell, W. (2004). Attention processes in the maintenance and treatment of social phobia: Hyper vigilance, avoidance and self- focused attention. *Clinical Psychology Review*, 24, 827-856.
- Bogels, S. M., & Lamers, C. T. J. (2002). The causal role of self-awareness in blushing-anxious, socially-anxious and social phobics individuals. *Behaviour Research and Therapy*, 40, 1367-1384
- Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Postorellic, C., & Cervone, D. (2004). The contribution of self-efficacy beliefs to psychosocial outcomes in adolescence: Predicting beyond global dispositional tendencies. *Personality and Individual Difference*, 37, 751-763.
- Clark, D. M., & Wells, A. (1995). A cognitive model of social phobia. In R. G. Heimberg, M. R. Liebowitz, D. A. Hope, & F. R. Schneier (Eds.), *Social Phobia: Diagnosis, assessment, and treatment*, (69-93). New York: Guilford Press.
- Gaudiano, B. A., & Herbert, J. D. (2003). Preliminary psychometric evaluation of new self-efficacy scale and its relationship to treatment outcome in social anxiety disorder. *Cognitive Therapy and Research*, 27(5), 537-555.
- Heinrichs, N., & Hofmann, S. G. (2001). Information processing in social phobia: Critical review. *Clinical Psychology Review*, 21, 751-770.
- Hertel, P. T., Brozovich, F., Joormann, J., & Gotlib, I. H. (2008). Biases in interpretation and memory in generalized social phobia. *Journal of Abnormal Psychology*, 117, 278-288.
- Hofmann, S. G., & Barlow, D. H. (2002). Social phobia (social anxiety disorder). In D. H. Barlow (Ed.), *Anxiety and its disorders: The Nature and Treatment of Anxiety and Panic* (2nd. ed., 454-477). New York: The Guilford Press.
- Hofmann, S. G. (2000). Self-focused attention before and after treatment of social Phobia. *Behaviour Research and Therapy*, 38, 717-725.
- Mansell, W. (2002). Social anxiety, self-focused attention, and the discrimination of negative, neutral and positive audience members by their non-verbal behaviours. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 30, 11-23
- Mellings, T. M. B., & Alden, L. E. (2000). Cognitive process in social anxiety: the effect of self-focus, ruminatin and anticipatory processing. *Behaviour Research and Therapy*, 38, 243-257.
- Muris, P., Bogie, N., & Hoogstader, A. (2001). Effects of an early intervention group program for anxious and depressed adolescents: a pilot study. *Psychological Report*, 88(2), 481-482.
- Muris, P., Bogie, N., & Hoogstader, A. (2002). Protective and vulnerability factors of depression

- in normal adolescents. *Behavioral Research and Therapy*, 39(5), 555-565.
- Pajares, F., & Schunk, D. H. (2002). Self and self-belief in psychology and Education: An historical perspective. *Psychology of Education*, Newyork: Academic perss.
  - Rapee, R. M., & Lim, L. (1992). Discrepancy between self and observer rating of performance in social phobics. *Journal of Abnormal Psychology*, 101, 728-731.
  - Rodebaugh, T. L. (2006). Self-efficacy and social behaviour. *Journal of Behaviour Research and Therapy*, 44, 1831-1838.
  - Schultz, L. T., & Heimberg, R. G. (2008). Attentional focus in social anxiety disorder: Potential for interactive processes. *Clinical Psychology Review*, 28, 1206-1221.
  - Schwarzer, R., & Jerusalem, M. (1995). Generalized self-efficacy scale. In S. Wright, & M. Johnston, & J. Weinman, (Eds.), *Measures in Health Psychology: A User's Portfolio. Causal and Control Beliefs* (35-37). Windsor, UK: nferNelson.
  - Taylor, C. T., Bomyea, J., & Amir, N. (2010). Attention bias away from positive social information mediates: The link between social anxiety and anxiety vulnerability to a social stressor. *Journal of Anxiety Disorders*, 24(4), 403-408.
  - Viar, M. A. (2009). Threat or challenge? Self-focused attention and evaluation on perceived performance in social anxiety. *Distinguished Majors Thesis*, University of Virginia.
  - Watson, D., & Friend, R. (1969). Measurment of social-evaluative anxiety. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 33(4), 448-457.
  - Wells, A., & Mathews, G. (1994). Attention and emotion: A clinical perspective. Hove: Lawrence Erlbaum. In K. Mogg, B. P. Bradley(1998). *A cognitive-motivational analysis of anxiety. Behaviour Research and Therapy*, 36, 809-848.
  - Woody, S. R. (1996). Effects of focus of attention on anxiety levels and social performance of individuals with social phobia. *Journal of Abnormal Psychology*, 105, 61-69.
  - Zue, J. B., Hudson, J. L., & Rapee, R. M. (2007). The effect of attentional focus on social anxiety. *Behaviour Research and Therapy*, 45, 2326-2333.